

NASIENRIGLYNE

EKSAMEN	NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT
GRAAD	12
DATUM	NOVEMBER 2024
VAK	GEOGRAFIE
VRAESTEL	1
PUNTETOTAAL	150
TYDSDUUR (UUR)	3
AANTAL BLADSYE	10

SOUTH AFRICAN COMPREHENSIVE ASSESSMENT INSTITUTE
SUID-AFRIKAANSE KOMPREENSIEWE ASSESSERINGSINSTITUUT

QUESTION 1: CLIMATE AND WEATHER

1.1

1.1.1 Kloksgewys ✓

1.1.1 Polêre ✓

1.1.3 Volwasse ✓

1.1.4 Ruiming ✓

1.1.5 Nimbostratus / Ns ✓

1.1.6 Warmer ✓

1.1.7 Noordelike ✓

1.1.8 Winter ✓

(8x1) = [8]

1.2

1.2.1 C ✓

1.2.2 A ✓

1.2.3 A ✓

1.2.4 B ✓

1.2.5 D ✓

1.2.6 B ✓

1.2.7 A ✓

(7x1) = [7]

1.3

1.3.1 Idai ✓

(1x1) (1)

1.3.2 Kloksgewys spiraal van wolke om die oog ✓

(1x1) (1)

1.3.3 Die lugdruk in die oog is so laag dat lug afgesuig word, wat kalm wolklose toestande veroorsaak. ✓✓

'n Hoë druk in die boonste lug vorm in die oog wat saggies sinkende lug veroorsaak, wat helder lug tot gevolg het. ✓✓ (ENIGE EEN)

(1x2) (2)

1.3.4 (a) Volle wolkbedekking ✓ / 8/8 ✓ / Bewolk ✓ / 100 % ✓ (ENIGE EEN)

EN

Cumulonimbus wolke /Cb ✓

(2x1) (2)

(b) Baie hoë humiditeit ✓ / Baie hoë versadigingsvlakke ✓ / 100 % humiditeit ✓

(1x1) (1)

(c) Die temperatuur en doupunttemperatuur is dieselfde (28 °C) wat aandui dat die voginhoud baie hoog is. ✓✓

Die wolkbedekking is bewolk/vol, wat aandui dat kondensasie plaasgevind het / voginhoud baie hoog is. ✓✓

(ENIGE EEN)

(1x2) (2)

1.3.5 Stortreën / swaar reënval:

- beskadig geboue en infrastruktuur ✓✓
- lei tot oorstromings wat kan veroorsaak dat mense verdrink / in riviere meegesleur word ✓✓
- kan eiendom en infrastruktuur beskadig ✓✓/ veroorsaak dat mense onthoem raak
- lei tot lewensverlies ✓✓(1 000 oorlede)
- vernietig gewasse en vee, wat voedselonsekerheid veroorsaak
- veroorsaak grondverskuiwings
- ontstig onderwys- en gesondheidsdienste

Stormsterkte / orkaansterkte winde

- onderbreek kommunikasie ✓✓
- waai dakke van geboue af ✓✓/ veroorsaak stormvloed wat kusdorpe kan oorstroom. ✓✓

Hael/reën/windskade aan eiendom is duur om te herstel, wat finansiële druk op mense / besighede / die dorp of dorpie veroorsaak. ✓✓
[AANVAAR VOORBEELDE.]

Groot hoeveelhede reënval vul damme met water vir gebruik gedurende droë seisoene. ✓✓

Reënval vul ondergrondse waterbronne op vir mense om te gebruik wanneer dit nie reën nie. ✓✓

[Negatiewe en positiewe gevolge kan bespreek word.]

[**Weerelement en effek** moet genoem word.]

(ENIGE DRIE)

(3x2) (6)

[15]

1.4

1.4.1 **W** – Suid-Atlantiese hoë druk / antisykloon ✓

X – Suid-Indiese hoë druk / antisykloon ✓

(2x1) (2)

1.4.2 (a) Rif/wig ✓

(1x1) (1)

(b) In die somer beweeg die Suid-Atlantiese antisykloon (**W**) suid, en verleng dikwels om 'n rif suid van die land te vorm. ✓✓

Winde beweeg van die Suid-Atlantiese antisykloon (**W**) na die lae druk oor land as gevolg van drukgradiëntkrag. ✓✓

Dit veroorsaak sterk suidoostelike winde oor die Kaapse Skiereiland en die Suid-Kaap. ✓✓

(2x2) (4)

(c) Voordeel: SO-winde waai lugbesoedeling uit / weg van die stad ✓✓

Nadeel: SO-winde tregter/waai in strate af, wat rommel rondwaai, / loslêende voorwerpe wegwaai. ✓✓

Breekbare plante kan deur die sterk winde omgewaai / beskadig word. ✓✓

[**ENIGE VOORDEEL EN NADEEL**]

[AANVAAR VOORBEELDE]

(2x2) (4)

- 1.4.3 Temperatuur sal afneem namate die kouefront oorgaan / van warm sektor na koue sektor oorgaan. ✓✓
 Druk sal toennem met afname in temperatuur. ✓✓
 Humiditeit sal afneem in die koue sektor. ✓✓
 Reënbuie kan voorkom as donderstorms en reën verdwyn. ✓✓
 Windrigting sal suidwes wees aangesien steun plaasgevind het. ✓✓
 [ENIGE TWEE] (2x2) (4)
- [15]**
- 1.5
- 1.5.1 Stedelike hitte-eiland – wanneer die sentrale deel van 'n stad warmer is as die omliggende voorstedelike en landelike gebiede. ✓✓ (1x2) (2)
- 1.5.2 23 (°C) ✓ (1x1) (1)
- 1.5.3 Kunsmatige oppervlaktes soos betonstene en teer absorbeer en behou hitte. ✓✓
EN
 Hoë geboue het groot oppervlaktes wat die hitte absorbeer. ✓✓
 Hitte word weerkaats tussen hoë geboue. ✓✓ (2x2) (4)
- 1.5.4 Groengordels verskaf meer plante wat temperatuur afkoel deur transpirasie. ✓✓
 Daktuine op hoë geboue sal lei tot verhoogde transpirasie. ✓✓
 'n Toename in die gebruik van openbare vervoer verminder die hoeveelheid kunsmatige hittebronne. ✓✓
 Ligter gekleurde oppervlaktes weerkaats hitte. ✓✓
 Plant bome wat stede beskut teen insolasie / verhoog transpirasie. ✓✓
 Verminder lugbesoedeling deur voertuiguitlaatgasse en die verbranding van fossielbrandstowwe. ✓✓
 [ENIGE VIER – AANVAAR VOORBEELDE] (4x2) (8)
- [15]**

VRAAG 2: GEOMORFOLOGIE

2.1

- 2.1.1 Z ✓
- 2.1.2 Y ✓
- 2.1.3 Z ✓
- 2.1.4 Y ✓
- 2.1.5 Z ✓
- 2.1.6 Z ✓
- 2.1.7 Z ✓ (7x1) = [7]

2.2

- 2.2.1 Infiltrasie ✓ (1x1) (1)
- 2.2.2 Basisvloei ✓ (1x1) (1)
- 2.2.3 (a) Y periodies ✓
(b) Z permanent ✓ (2x1) (2)
- 2.2.4 Z ✓ (1x1) (1)
- 2.2.5 Baie swaar reënval / oorstromings / storms ✓ (1x1) (1)
- 2.2.6 Eksoties ✓ (1x1) (1)
- 2.2.7 Garieprivier/Oranjerivier ✓ (1x1) (1)
- (8x1) = [8]

2.3

- 2.3.1 (a) A dendrities ✓
(b) B tralie ✓ (2x1) (2)
- 2.3.2 A Eenvormige rotse van soortgelyke hardheid ✓
B Skuins strata wat ongelyk bestand is teen erosie ✓ (2x1) (2)
- 2.3.3 C ✓ (1x1) (1)
- 2.3.4 (a) Versteurde ✓ (1x1) (1)
- (b) Klein stroompies (met moerasse en mere) wat geen spesifieke patroon / rigting het nie ✓✓ (1x2) (2)

2.3.5	(a) Antesedente ✓✓	(1x1) (1)
	(b) 'n Antesedente dreineringspatroon vind plaas waar 'n rivier sy loop ontwikkel het voordat die hoogliggende gebied gevorm is. ✓✓ Nadat die rivier gevorm het, het krom, vou of fout plaasgevind. ✓✓ As die tempo van afsny deur die rivier groter was as die tempo van opheffing, kon die rivier sy patroon handhaaf en 'n kloof sny deur die land wat opgehef is. ✓✓	
	Die loop van die rivier is ouer as die meer onlangse opheffing van die land. ✓✓	(3x2) (6)
		[15]
2.4		
2.4.1	Fluviale landvorm – landvorm geskep deur 'n rivier ✓✓ [KONSEP]	(1x2) (2)
2.4.2	Afsetting ✓	(1x1) (1)
2.4.3	Wanneer die rivier herhaaldelik oorstroom , plaas dit al hoe meer sediment aan die kante van die kanaal wat verhoogde rivieroewers veroorsaak. ✓✓	(1x2) (2)
2.4.4	A	(1x2) (2)
2.4.5	<u>Voordele:</u> Voorkom of verminder oorstromings van landbougrond / bewerkte grond / weiding ✓✓ Verminder die risiko dat vee verdrink na swaar reënval ✓✓ Minder skade aan eiendom sodat boere nie geld verloor nie ✓✓ Minder skade aan infrastruktuur sodat gewasse maklik na die mark geneem kan word ✓✓ <u>Nadele:</u> Voorkom dat sedimente vloedvlakke bereik, dus minder vrugbare grond ✓✓ Verhoogde boerderykoste as gevolg van die behoefte om kunsmis by te voeg ✓✓ Omdat oewerwalle oorstromings beperk, bou dit druk op en kan dit oorstromings meer waarskynlik maak verder stroomaf. ✓✓ Rivier vloei hoër as die vloedvlakke, dus as dit deur die wal breek, is die gevolglike vloed groter, wat 'n groter risiko vir boerdery inhou. ✓✓ Kommersiële plase het groot versekeringskoste nodig as die vloed deurbreek. ✓✓ Bestaansplase kan alles verloor as die vloed deurbreek. ✓✓	(4x2) (8)
	[TWEË VOORDELE EN TWEË NADELE]	
		[15]

2.5

2.5.1	Monding van 'n rivier – die plek waar die rivier eindig, gewoonlik in die see of binneland se see ✓✓	(1x2)	(2)
2.5.2	Indiese Oseaan / Algoabaai ✓	(1x1)	(1)
2.5.3	Bootvaart/visvang ✓	(1x1)	(1)
2.5.4	Werkskepping (aanvaar voorbeelde) ✓ Verkoop (handwerk of vis) van plaaslike produkte aan toeriste ✓ Besighede kan groei ✓ [ENIGE EEN]	(1x1)	(1)
2.5.5	Mense gooi rommel oorboord terwyl hulle op die rivier vaar. ✓✓ Rommel op die oewer van die rivier spoel in die rivier wanneer daar 'n vloed is. ✓✓ Bote versteur die wild op / vis in die rivier. ✓✓ Mense hengel uit bote, wat die visvoorrade uitput. ✓✓ Besoedeling kan rivierlewe / water in die rivier vergiftig. ✓✓ Waterplante word versteur. ✓✓ Ekologie van die rivier kan ontwig word. ✓✓ Uitheimse visse kan aan die rivier bekendgestel word (om visvoorraad vir visvang aan te vul) wat met inheemse spesies meeding. ✓✓ Verlies aan biodiversiteit in die rivier ✓✓ [ENIGE TWEE] [AANVAAR VOORBEELDE]	(2x2)	(4)
2.5.6	“Beperkte waterbronne en oorbeweiding” ✓✓	(1x2)	(2)
2.5.7	Vul water in die rivier aan met ondergrondse water (boorgate/ windpompe). ✓✓ Voorkom besoedeling van water stroomop van die park om te verseker dat die water in die rivier skoon genoeg is om te gebruik. ✓✓ Bestuur die hoeveelheid oorbeweiding om die toeslikking van rivier te verminder wat die kapasiteit van die rivier verminder. ✓✓ Verwyder uitheimse plantspesies in die oewersone wat die basisvloei kan uitput. ✓✓ Onderhandel oor beperkte gebruik van die rivierwater stroomop van die park (bv. deur myne, nywerhede). ✓✓ [ENIGE TWEE] [AANVAAR VOORBEELDE]	(2x2)	(4)

[15]

TOTAAL VRAAG 2: [60]

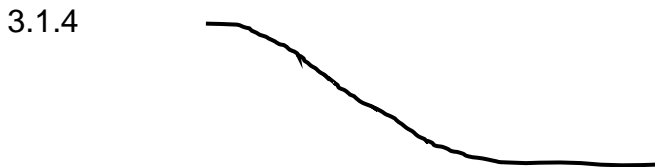
VRAAG 3: GEOGRAFIESE VAARDIGHEDE EN TEGNIEKE

3.1 KAARTVAARDIGHEDE EN BEREKENINGE

3.1.1 A ✓ (1x1) (1)

3.1.2 C ✓ (1x1) (1)

3.1.3 C ✓ (1x1) (1)

Award two marks for a concave shape ✓✓ (2x1) (2)

3.1.5 VS = 1 cm = 10 m x 100 ✓
 = 1:1 000 ✓
 HS = 1:10 000 ✓

VE = Vertikale skaal
 Horisontale skaal

= $\frac{1:1000}{1:10\ 000}$ (✓) KORREKTE VERVANGING

= $\frac{1}{1000} \times \frac{10\ 000}{1}$

= 10 keer ✓ (5x1) (5)

[10]

3.2 KAARTINTERPRETASIE

3.2.1 B ✓ (1x1) (1)

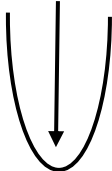
3.2.2 A ✓ (1x1) (1)

3.2.3 Verwys na die rivierstelsel wat in blok **D1** afgebaken is op die topografiese kaart.

(a) Suidoos ✓ (1x1) (1)

(b) Die damwal is aan die suidelike kant van die dam. ✓✓
 Die V van die kontoerlyne wys in 'n noordwestelike rigting. ✓✓
 Die kontoerlyne aan die noordwestelike kant van die blok het 'n hoër hoogte as aan die suidoostelike kant. ✓✓
 Die bron van die rivier is aan die noordelike en westelike kante van die blok. ✓✓ (NET EEN) (1x2) (2)

(c) Boloop ✓ (1x1) (1)

(d) Diep / smal / v-vormige vallei ✓
 Vertikale erosie ✓

Ken 'n punt vir die vorm toe. ✓
 Ken 'n punt toe vir EEN etiket. ✓ (2x1) (2)

3.2.4 (a) Dit is die koeler helling, so daar is minder verdamping en dus meer water beskikbaar vir die bome om te groei. ✓✓
 Minder sonlig sodat die bome hoër sal word op soek na sonlig ✓✓ (1x2) (2)
 (NET EEN)

(b) Die bome vertraag die afloop en gee die water meer tyd om in die grond te infiltrer / absorbeer soos 'n spons ✓✓
 Bome sal meer infiltrasie veroorsaak namate die water stadiger teen die helling af vloei. ✓✓ (1x2) (2)

[12]

3.3 GEOGRAFIESE INLIGTINGSTELSELS

3.3.1 C ✓ (1x1) (1)

3.3.2 Poligoon ✓ (1x1) (1)

3.3.3 (a) Afstandswaarneming - versamel data oor die aarde op 'n afstand ✓✓ (1x2) (2)

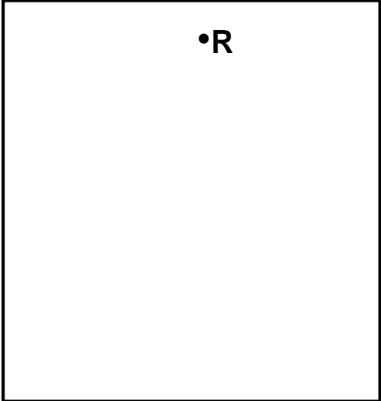
(b) Lugfoto's kan met tussenposes geneem en bestudeer word om te bepaal of die vlak verander het. ✓✓
 'n Hommeltuig kan gereeld oor die gebied gevlieg word om beelde van die verskillende damvlakke vas te vang. ✓✓
 Satellietfoto's kan met tussenposes afgelaai word en bestudeer word om te kyk of daar veranderinge in vlakke is. ✓✓ (1x2) (2)

3.3.4 Die kaartsimbole wat op 'n topografiese kaart gebruik word, is 'n voorbeeld van datastandardisering.

(a) Blou/lictblou ✓ (1x1) (1)

(b)

2

B

✓

(1x1) (1)

[8]

TOTAAL VRAAG 3: [30]

GROOTTOTAAL: [150]